

DESPRE STATUL COMUN ROMÂNIA-REPUBLICA MOLDOVA

*Nicolae DABIJA, poet, academician, D.H.C.,
președintele „Sfatului Țării-2”*

La 27 martie 1918 Sfatul Țării, organul legal, reprezentativ al Republicii Democratice Moldovenești a votat Unirea Basarabiei cu România, încadrându-se perfect în normele dreptului internațional, care stabilesc dreptul popoarelor la autodeterminare, prevedere consemnată și de Tratatul de Pace de la Paris din 4 iunie 1920, prin care Consiliul Suprem al Conferinței de Pace recunoaște Unirea Basarabiei cu România. Părțile semnatare consfințesc faptul că din punct de vedere geografic, etnografic, istoric, Basarabia a fost din toate vremurile pământ românesc și a constituit o parte integrantă și indivizibilă a Principatului Moldovei. Menționăm că atât Actul Unirii Basarabiei cu România, semnat la 27 martie 1918, cât și Decretul Lege nr. 842 din 9 aprilie 1918, care se referă la unirea Basarabiei cu vechiul Regat al României, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 8 din 10 aprilie 1918, nu au fost anulate până în prezent.

La 16 martie 1921, în Tratatul semnat între Turcia ca succesoare a Imperiului Otoman și U.R.S.S. ca succesoare a Imperiului Țarist, la articolul VI, se consemnează că toate tratatele semnate anterior de către cele două imperii sunt nule (deci inclusiv tratatul din 16 mai 1812 de la București, prin care Imperiul Țarist își anexa Basarabia). Mai mult, la 4 iulie 1933, România și U.R.S.S. au semnat Convenția de la Londra privind definirea agresorului, prin care se recunoșteau teritoriile existente ale țărilor semnatare.

La 23 august 1939, între Germania și URSS s-a semnat Pactul Ribbentrop – Molotov, încălcându-se astfel flagrant prevederile Pactului Kellogg-Briand, din 27 august 1928, de la Paris, prin care se scoate în afara legii folosirea războiului pentru rezolvarea problemelor dintre state. Subliniem că Pactul Kellogg-Briand a fost semnat de 62 de națiuni și că a produs efecte juridice începând cu 24 iulie 1929, în S.U.A. acesta a devenit parte a Constituției, fiind inclus în capitolul al 6-lea. Semnarea Pactului Ribbentrop – Molotov a însemnat, de fapt, declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial.

La 24 decembrie 1989, Congresul Deputaților Poporului din U.R.S.S. a condamnat semnarea Protocolului adițional din 1939 și „a altor înțelegeri secrete cu Germania”, recunoscând că „acestea sunt, din punct de vedere juridic, lipsite de temei și de valabilitate din momentul semnării lor. Acestea nu au creat o bază juridică în relațiile U.R.S.S. cu terțe țări, dar au fost folosite de către Stalin și aliații săi pentru a declara ultimatumuri altor state, folosind

principiul forței, încălcând dreptul internațional și obligațiunile asumate”. În acel moment, când Basarabia se afla în componența U.R.S.S., Hotărârea Congresului Deputaților Poporului trebuia să producă efecte ca, de exemplu, cedarea benevolă către Statul Român a teritoriului Basarabiei. În loc de acest act reparatoriu, firesc, U.R.S.S. a acceptat și facilitat apariția statului „*suveran și independent*” Republica Moldova, dar a contribuit decisiv, în același timp, la apariția zonelor cu pretenții secesioniste: Transnistria și Autoritatea Autonomă Găgăuză – Gagauz – Yeri. În acest fel Rusia se delimitează, în mod oficial, de problema basarabeană. În lipsa unui temei juridic, Federației Ruse nu i se poate pretinde reîntoarcerea Basarabiei! Considerăm că Hotărârea Congresului Deputaților Poporului din 1989 nu este altceva decât unul dintre momentele de debut ale „*războiului hibrid*”, pe care statul rus (indiferent sub ce formă a existat) îl poartă cu Occidentul. Din păcate, de abia astăzi putem face o „*lectură*” corectă a faptelor prezentate.

Amintim în acest context că generalul rus Kuropatkin, în memorandumul său trimis împăratului în anul 1900, spunea că: „*în ultimii 200 de ani, Rusia a fost în război 128 de ani și a avut pace 72 de ani. Din cei 128 de ani de război – doar 5 ani au fost războaie de apărare și 123 de cucerire*”. 1939 - Războiul sovieto-finlandez. „*Agresiva*” armata finlandeză, cu 60 de tancuri, a atacat „*pașnica*” U.R.S.S. care întâmplător avea la granița cu Finlanda 2.300 de tancuri! Liga Națiunilor a declarat U.R.S.S. stat agresor și a exclus-o din rândul membrilor săi.

Apariția Republicii Moldova a reprezentat și începutul unui proces de redeșteptare națională, ceea ce, practic, a obligat Federația Rusă să declanșeze Războiul de pe Nistru, din 1992. Dacă la 1 martie Republica Moldova devenea stat membru al O.N.U., la 2 martie începea războiul amintit. Ghenadii Selezniiov, președintele Dumei de Stat a Rusiei, adresându-se conducerii de la Chișinău, în 2002, declara: „*Noi (Rusia) am organizat acest conflict la Nistru, pentru ca Moldova să rămână mereu ținută spre această direcție și să nu poată face unirea cu România*”.

Confirmarea acestei declarații se produce și prin Hotărârea C.E.D.O. din 8 iulie 2004, în cazul „*Ilașcu versus Federația Rusă și Republica Moldova*”. Astfel, Curtea a constatat faptul că, în timpul conflictului moldo-rus din 1991-1992, forțele armatei a XIV-a staționate în Transnistria – forțe care au aparținut succesiv U.R.S.S., C.S.I. și Rusiei, au luptat alături de forțele separatiste. Iar în 2015 o rezoluție a Adunării Parlamentare a Europei (APCE) stabilește fără echivoc că Federația Rusă este „*țară agresor*”.

În opinia noastră, trei sunt elementele prin care influența rusă s-a manifestat pregnant:

- frica inoculată de-a lungul unei experiențe traumatizante manifestate prin deportări, crime, foamete organizată de către sovietici în 1946 -1947, însoțită adesea de acte de canibalism;
- implementarea forțată a ideologiei bolșevice, care, însoțită de teroare, a dus la deformarea genomului celor rămași în Basarabia, după perioada 1944 – 1953;
- dependența energetică quasi-totală față de statul rus, ceea ce a înlesnit un șantaj permanent al acestuia.

După 26 de ani de la declararea independenței, Republica Moldova este cea mai săracă țară din Europa și una dintre cele mai corupte țări din lume, Conform Raportului Competitivității Globale pentru 2014, realizat de World Economic Forum. De asemenea, după cum a apreciat secretarul general al Consiliului Europei, Thorbjorn Jagland, Republica Moldova „*riscă să devină următoarea criză de securitate a Europei, cu potențiale consecințe dincolo de frontierele ei*”.

Suntem martorii dorinței tot mai evidente a Federației Ruse de a recuceri statutul de putere hegemonică, pe care a avut-o U.R.S.S.-ul, precum și refacerea sferei sale de influență. Modificarea, în ultimii ani, prin forță, a granițelor unor state, precum Georgia, Ucraina, de către Federația Rusă, poate duce la rescrierea unor capitole din dreptul internațional. Fără apărarea fermă de către U.E. și N.A.T.O. a principiilor statuate după cel de-al Doilea Război Mondial (ex. Acordul de la Helsinki din 1975) ar putea declanșa noi agresiuni rusești în sudul Ucrainei și în Republica Moldova.

Ținând cont de raporturile speciale dintre România și Republica Moldova, datorate trecutului milenar comun, în spațiul istoric, etnic și spiritual al devenirii sale naționale, fiind conștienți de responsabilitățile și obligațiile noastre față de generațiile precedente, actuale și viitoare, apreciind din aceste considerente că este momentul săvârșirii unui act de dreptate, în concordanță cu istoria poporului nostru, cu normele de morală și de drept internațional, Biroul Permanent al Sfatului Țării 2, la 10 iunie 2016, a aprobat ideea creării unui stat comun România – Republica Moldova. Statul comun va fi o asociație a două state suverane, independente, unitare și indivizibile. Această asociație de state este o formă a vieții internaționale, care ține numai de competența statelor componente. Statele au între ele doar raporturi de drept internațional și nu de drept constituțional (drept intern). Statul comun va lua naștere printr-un Tratat internațional, ratificat de către Parlamentele statelor componente.

Statul comun va fi bazat pe principiile și normele unanim recunoscute de dreptul internațional, de legislația Republicii Moldova, a României, precum și a normelor Uniunii Europene. Este esențial de subliniat că acest Tratat nu aduce atingere Constituțiilor statelor membre, ceea ce înseamnă că nu este necesară

organizarea de referendumuri pentru aprobarea acestuia. Scopul înființării Statului România – Republica Moldova îl constituie apărarea intereselor comune așa cum sunt ele definite de fiecare dintre părți, între care amintim:

- respectarea „*Declarației Universale a Drepturilor Omului și a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului*” prevăzute în Constituțiile statelor membre;
- asigurarea securității naționale;
- consolidarea statului de drept și prin lupta reală cu corupția;
- propășirea economică, al cărei rezultat direct va fi eradicarea sărăciei;
- armonizarea legislației statelor membre etc.

Buna funcționare a statului comun presupune constituirea unui Organ Colectiv Reprezentativ ale cărui atribuții și împuterniciri sunt stabilite în cadrul tratatelor dintre statele membre și stipulate într-un instrument juridic separat (Regulament, Acord etc.). Hotărârile Organului Colectiv Reprezentativ devin obligatorii pentru cele două state numai după ce sunt ratificate de către Parlamentele lor. Acest Organ Colectiv Reprezentativ nu are suveranitate, nu subordonează alte organe ale celor două state și de aceea un stat membru poate participa la crearea statului comun doar cu o parte a teritoriului lui. În cazul apariției unor disfuncționalități majore, care depășesc cadrul negocierilor, Statul comun își încetează existența, conform prevederilor stabilite prin Tratatul Internațional de Constituire.

Considerăm că înființarea acestei asociații de state România – Republica Moldova reprezintă o necesitate a momentului actual și datorită mentalității populației din stânga Prutului. Politica de deznaționalizare a dus la un anume grad de depersonalizare, ceea ce poate conduce la respingerea creării României Mari, prin referendum, pentru o perioadă nedefinită. Beneficiile sigure ale funcționării Statului comun vor anihila în bună măsură reticențele populației medii față de ideea reunificării.

Sfatul Țării 2 propune, de asemenea, în contextul Centenarului Marii Uniri din 1918, recunoașterea *ope legis* a cetățeniei române pentru populația din Basarabia. La 27 martie 1918 Sfatul Țării a votat unirea cu România, ceea ce înseamnă că printr-un act oficial (Actul Unirii), recunoscut de țările europene, urmat de legislația aferentă, locuitorii Basarabiei au devenit cetățeni români. Conform Constituției și a legislației române, cetățenia poate fi retrasă numai de către statul român (cu excepția celei dobândite prin naștere) sau la cerere, ceea ce nu s-a întâmplat până azi.

În anul 1991, la 27 august s-a înființat statul Republica Moldova, iar la 8 decembrie același an U.R.S.S. s-a desființat ca stat. Federația Rusă, care s-a declarat continuatoarea U.R.S.S., nu a mai acordat *ope legis* cetățenia rusă basarabenilor, ceea ce înseamnă că până în prezent cetățenii basarabeni au, din nou, două cetățenii: română și moldovenească.

Nu există un act normativ prin care statul român să fi retras cetățenia

română locuitorilor din Basarabia, Bucovina și Ținutul Herței; din contră, toate actele normative care fac referire la cetățenie, cum sunt: Legea nr. 28/1924, Legea Administrativă din 15 iulie/1938, Legea nr. 793/1941, Legea nr. 794/1941, Decretul nr. 125/1948, Decretul nr. 33/1952, Decretul nr. 296/1954, Legea nr. 24/1971, Legea nr. 21/1991, ca și Constituțiile României de la 1923 până la 1991 au păstrat cetățenia română tuturor românilor și urmașilor lor de pe teritoriile românești ocupate de U.R.S.S.

Din toată argumentația expusă anterior reies cu claritate trei idei:

- populația din Basarabia, Bucovina și Ținutul Herței au primit cetățenia română de la statul român în 1918, prin actul unirii și legislația aferentă; ulterior, cei care s-au născut pe teritoriul României au primit cetățenia română prin naștere;

- NICIODATĂ populația din Basarabia, Bucovina și Ținutul Herței nu a renunțat la cetățenia română și NICIODATĂ statul român nu a retras cetățenia română acestei categorii de populație;

- stabilirea modului de dobândire și de pierdere a cetățeniei române este un atribut exclusiv al statului român și, de asemenea, cetățenii români sunt PROTEJAȚI de statul român.

În mod firesc statul român trebuie să recunoască actele emise de el însuși, cum ar fi actele de proprietate și certificatele de naștere emise în perioada interbelică. Astfel, imediat după 1989, România a recunoscut actele de proprietate și a declanșat un amplu proces de retrocedare a bunurilor confiscate de statul român comunist în valoare de multe miliarde de dolari. Nu același lucru s-a întâmplat cu certificatele de naștere!

Sfatul Țării 2 crede că Parlamentul și Senatul României au datoria de a emite un act legislativ privitor la recunoașterea de către statul român a cetățeniei române pentru toți basarabenii.

Ar fi un gest de dreptate și un prim pas întru susținerea proiectului Statul comun România-Republica Moldova, care poate deveni realizabil în anul Centenarului Unirii.